

**Totivs Ivris Canonici Compendivm, Siue, Brevis Svmma In
Qvinque Libros Decretalivm Sacri Concilii Tridentini
Decretis Accommodata**

In Qva Ivris Canonici Primæ Institutviones, seu Elementa ita traduntur, vt plurima breuiter ac decisiuè explicentur, & Canonum, Glossarum, ac Doctorum receptorum auctoritate communiuntur ...

Axel, Johannes Honorius van

Coloniae Agrippinae, 1656

De officio Vicarij. Titulus XXVIII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61552](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61552)

De officio Sacristæ.

Titulus XXVI.

S V M M A R I A.

- 1 Sacrista post Archidiaconum incumbit custodia sacrorum vasorum vestimentorum ecclesiasticorum, seu totius thesauri.
- 2 Appellatur etiam thesaurarius seu sacrarius.

Uiso de officio primicerij, dicendum est de officio sacristæ, qui etiam subiectus est archidiacono, & ad eius curam pertinet, post archidiaconum, custodia sacrorum & vasorum, vestimentorum ecclesiasticorum, seu totius thesauri, & luminarium, siue in oleo, siue in cera, consistant; *cap. unico hoc tit.* appellatur etiam & sacrarius & thesaurarius, *6. perlectus in fine 25. dist.*

De officio Custodis.

Titulus XXVII.

S V M M A R I A.

- 1 Custos sacristæ quasi minister est.
- 2 Pulsat in horis canonicis signa tintinabulorum.
- 3 Panem & vinum omni tempore præparatum habere debet.
- 4 Elemosinas, absente episcopo, inter fratres diuidit.
- 5 Custos minus idoneus ab Archidiacono coercetur.
- 6 Ecclesia consistit in archidiacono, archipresbytero, & Custode.

Custos sacristæ quasi & minister est, & archidiacono subijcitur, pulsat & in horis canonicis signa tintinabulorum, pallia vel linteamina altaris, seu cuncta vensilia ecclesiæ, indefinenter custodit: lampades & lucernas in accendendo, & extinguendo peruigil existit; *cap. 1. hoc titulo.* panem &

& vinum, omni tempore, præparatum habere debet ad missam: omnes & elec- 4 mosinas, oblationes, seu decimas, cum consensu archidiaconi, absente episcopo, inter fratres diuidit: *cap. secundo, hoc tit.* nam si præsens est episcopus, per ipsum met, res canonicorum dispensari debent, *cap. Vulturana & c. seq. 12. quest. secundo, cap. statumus & ibi gloss. in verbo potiore de maior. & obed. & ibi Can. prout cuiusque locum, meritumque cognoscit, & pro officiorum le- dul tate, & ipse debet constituere æcono- mum. cap. cum simus 9. quest. 3.* Custos minus & idoneus, ab archidiacono coërcetur, 5 vt se emendet: & si indomitus permaaserit, archidiaconus episcopo denunciando prouidet, vt indecete eiecto, aptus ecclesiæ minister constituatur; *cap. 1. & si vero hoc tit.* quia incorrigibilis absque accusatione potest remoueri, cum notorium sit eius crimen, *cap. nec licuit 17. dist. Butr. in d. c. 1. num. septimo.* In his & tribus columnis, archidia- 6 cono, archipresbytero, & custode consistit ecclesia, *d. c. 2.* In collegiatis ecclesijs ex notoria consuetudine Germaniæ Præpositi sunt maiores Decanis & in litteris apostolicis eis præferuntur, in Francia vero è contra Decani sunt maiores Præpositis, *Rot. decis. 4. numer. 1. in fin. de elect. in nou. faciunt not. per Innoc. in c. de multa n. 6. & 7. de praben. Rot. diuers. decis. 5. 8. p. 1.*

De officio Vicarij.

Titulus XXVIII.

S V M M A R I A.

- 1 Vicarium qui possint consistuere.
- 2 Vicariorum quatuor sunt species. Quidam sunt Vicarij auctoritate episcopi deputati ecclesiarum parochialium annexarum.
- 3 Quidam sunt temporales seu mercenarij.
- 4 Quidam constituuntur ad omnia sibi incumbentia

- benitia per totam dioecesim ab episcopo vel inferiore praelato.
- 5 Quidam sunt foranei.
  - 6 Vicarius parochialium ecclesiarum per episcopum institutus, non potest, sine auctoritate episcopi remoueri.
  - 7 Debetur ei congrua portio à quacunque persona ecclesiastica qua ecclesia fructus recipit, & quomodo ea & per quem constituatur.
  - 8 Beneficia secularia curam animarum ex prima fundatione, aut aliter quomodocunque retinentia in simplex beneficium conuertuntur, etiam assignata congrua.
  - 9 In curatis beneficijs annexis perpetuo Cathedralibus, seu alijs ecclesijs, aut pijs locis, id est eorum mensis quoad spiritualia & temporalia seruatur c. 7. sess. 7. in Trident.
  - 10 In vnicis quoad temporalia tantum Clem. 1. de iurepat.
  - 11 In parochialibus vnicis monasterijs regularium mendicantium seruatur constitutio Pij Quinti 46.
  - 12 In congrua quam imputentur.
  - 13 Curatum an desinat esse beneficium per erectionem Vicaria perpetua.
  - 14 Vicarij temporales, in quibus casibus ab Episcopo constituuntur.
  - 15 Vicarij generales episcopi quina prohibentur esse.
  - 16 Vicarius episcopi habet officium mere voluntarium.
  - 17 Censetur constitutus in dignitate.
  - 18 Ordinariam habet iurisdictionem praterquam in requirentibus speciale mandatum, in quibus adhibenda est distinctio.
  - 19 Vicarij constitutio quomodo probetur.
  - 20 In Vicarium quam transferantur per commissionem officij sibi generaliter factam.
  - 21 Requirentia speciale mandatum.
  - 22 Ex Vicarij delicto facto in officio, tenetur episcopus, sed non ex iniustitia facta per Vicarium.
  - 23 A Vicarij episcopi definitiua appellatur ad Ar-

- chiepiscopum, à sententia vero interlocutoria ad ipsum episcopum.
- 24 A Vicarij delegato appellatur ad ipsum Vicarium vel episcopum.
  - 25 Vicarius Vicarium non potest substituere temporalem vel perpetuum, certam causam vel causas potest delegare.
  - 26 Vicario delegatio facta à Papa, eo mortuo non transit in successorem in Vicariatu.
  - 27 Vicarij foranei censentur delegari, & ab eis appellatur ad episcopum.
  - 28 Vicarium officium finitur multis modis.
  - 29 Vicarius primus non censetur reuocatus ipso facto per constitutionem secundi.
  - 30 Vicario debetur salarium, nisi constet de Conuentione, officio iudicis quod petit ab episcopo & eius successore immediato.
  - 31 Quando in eadem Ciuitate vel dioecesi permixti sunt populi diuersarum linguarum & rituum potest Pontifex loci Catholicum presulem, ex se adiunctis vicinis duobus episcopis consecrandum, illis nationibus conformem, constituere sibi Vicarium in pontificalibus.

EPISCOPI vs, Archidiaconus, † Archipresbyter, Vicarium etiam temporalem, & ad nutum amouibilem, possunt constituere, gloss. in clem. 2. in verbo per electionem de rescript. Pan. in c. sua nobis in fi. hoc tit. Pan. in c. postulasti post 1. not. de rescript. Gem. in c. Romana §. ab archidiacono nu. 2. de appell. in 6. Nec non quilibet Prælati ac prælatissa, ad quos, plenaria pertinet iurisdicatio, quantum ad spiritualia & temporalia: gloss. in clem. vnica in verbo ad mensam de excessib. pralat. Rot. decis. 1. de off. ordin. in antiq. Ceteri beneficiati non possunt deferuire, per Vicarium in beneficio, siue sit parochialis ecclesia, c. extirpanda §. qui vero de præb. Anchar. in clem. vnic. hoc tit. sub num. 3. siue personatus aut dignitas, cap. ex parte vestra de cleric. non re-

fid. siue præbenda, c. penult. de cleric. non resid. aut aliud beneficium, c. conquirente de cleric. non resid. nisi certis casibus, Iloft. in d. c. extirpanda numer. 14. & seqq. numerat 12. casus & ibidem Butr. num. xi. & Can. communiter Bened. capra conlus. 92. ideo subiungit de officio Vicarij, qui vices alterius gerit, siue in officio non contentioso, c. 1. & 2. hoc tit. siue in contentioso, c. sua nobis hoc tit. c. 2. hoc tit. in 6. quorum quatuor sunt species. † Quidam sunt Vicarij perpetui, auctoritate episcopi deputati, ecclesiarum parochialium annexarum: c. adhac c. si. & ibi gloss. in verbo perpetuus Vicarios & clem. vnica hoc tit. Pan. in c. quoniam num. 1. ne pralat. & c. quia non simpliciter in beneficijs curatis, sed tantum in parochialibus, perpetua Vicaria, certis casibus, est permilla, d. clem. vn. & ibi gl. in verb. parochialium d. c. extirpanda §. qui vero & ibi gl. in verb. perpetuum & vtrouique Can. quæ de ecclesijs curam animarum habentibus, per receptionem aliarum similium, amittendis; de rectoribus ipsarum ad sacerdotium promouendis; de que eorum ætate, statuta sunt; in perpetuis parochialium Vicarijs & assumptis ad eas locum habent, d. clem. vn. hoc tit.

3 Quidam † sunt temporales seu mercenarij, qui ad tempus assumuntur auctoritate episcopi, d. clem. vnica. & ibi gloss. in verbo perpetuus c. cum ex eo de elect. in 6. c. peruenit el. 2. de appell. c. pen. de cleric. non resid. cap. 1. §. eadem omnino seß. 23. Pan. in d. c. quoniam num. 2. & seq. ne pral. vel ab ipso rectore, pro eius arbitrio, sine licentia episcopi: c. constitutus de fil. presb. byt. ord. & c. Anchar. in d. clem. vnica sub numer. 3. vers. sed hic queritur Pan. in d. c. extirpanda §. qui vero numer. 9. & 12. Lapsus alleg. 5. illorum officium expirat lapsu temporis, §. præterea Inst. quib. mod. tut. fin. quia iurisdictione recipiunt ab episcopo, horum vero officium expirat per reuocationem ad libitum, Inol. in d. clem.

1. num. 5 & 6. ac per mortem rectoris, & suspenduntur ab exercitio, propter rectoris excommunicationem c. 1. hoc tit. in 6. Anchar. in d. clem. vnica num. 3. quia iurisdictionem ab eo recipiunt. Quidam † constituuntur ad omnia sibi incumbentia, per totam diocesim ab episcopo, c. 2 & 3. hoc tit. in 6. vel inferiore prelato, c. Romana de sent. excommun. in 6. est differentia inter hos, & officiales, quia officialibus solum committitur cognitio causarum totius diocesis, non autem inquisitio, correctio excessuum, amotio à beneficijs, aut exercitium spiritualium, c. licet & ibi gloss. 1. & c. fin. & ibi Franc. num. 2. Gemin. n. 5. hoc tit. in 6. Vicarij in spiritualibus generales, hæc omnia possunt, exceptis datione dimissorialium ad ordines, c. cum nullus §. inferiores & §. episcopo de temp. ordin. in 6. & beneficiorum collatione: c. fin. hoc tit. in 6. ista tamen diuersitas dimittenda est consuetudinibus regionum, & non probatur canonibus, qui promiscue quandoque expriment, Vicarium quandoque officialem, Gemin. in d. c. fin. num. 5. & in c. 1. nu. 10. hoc tit. in 6. Zab. in d. clem. vnica num. 18. Bill. decis. 443. Quidam sunt † foranei id est deputati ad certum locum diocesis, quorum potestas pendet ex eorum commissione, Clem. 2. & ibi gloss. in verbo foraneo de rescript. Quandoque episcopus alium catholicum præfulem sibi Vicarium constituit, in Pontificalibus, in certo loco diocesis, c. quoniam de offic. ordin. de quibus obiter videamus. Vicarius † parochialium ecclesiarum per episcopum institutus, non potest, sine auctoritate episcopi remoueri, vel portione sua congrua defraudari: c. adhac hoc tit. c. auaritia & ibi gloss. fin. & DD. ca. in Lateranensi & c. extirpanda de præb. Congrua † 7 debetur pro alimentis, siue commoda sustentatione, episcopatum iurium persolutione, hospitalitatis tentione, & aliorum onerum

onerum ei incumbentium supportatione; d. 6. i. de preb. in 6. clem. 1. de iure patron. c. de monachis de preb. c. sicut de suppl. negl. pral. in certa re, aut parte possessionum, vel in certa parte fructuum, singulis annis percipienda, Zab. in d. clem. 1. de iurepat. in 1. & 2. quest. coram diocesano assignanda, d. clem. 1. de iurepat. & ibi Zab. in 3. not. 8. c. de monachis ibi coram te, iuxta qualitates loci beneficii, personarum, onerum, & aliarum circumstantiarum, d. c. extirpanda & ibi gl. in verbo sufficiens, & Can. Anchar. in d. c. 1. in 5. not. de preb. in 6. Rot. diuers. decis. 5. numer. 1. & 8. & seqq. part. 2. in quo diocesani conscientia oneratur, cl. 1. §. diocesani vers. percipimus de iurepat. & ibi gloss. & seruari tenetur constitutionem 46. Pij V. in bullario antiquo, à quacunque persona ecclesiastica, regulari, sæculari, etiam exempta quæ ecclesiæ fructus, proventus, aut decimas recipit, c. de monachis d. clem. 1. de iurepat. c. 1. de preb. in 6. c. statuto §. vbi autem de decimis in 6. Propter necessitatem, & onus curæ, quam Vicarius exercet, d. clem. 1. hoc tit. c. extirpanda §. qui vero & ibi gloss. c. exposuisti de preb. arg. l. quod in uxorem. C. de negot. gest. & ibi not. per DD. Rot. diuers. decis. 56. num. 1. & 2. part. 2. suo nomine, & ordinaria potestate, & non ad nutum alterius; c. Garc. perpetuus de fid. instr. c. sunt c. percipimus 21. quest. 2. Rot. diuers. decis. 16. & 17. part. 1. Ratio præmissorum est, quia omnis cura beneficii, in quo quis instituitur, pertinet ad ipsum institutum, d. c. extirpanda in princ. ibi eorumdem seruitijs deputatis & ibidem in §. qui vero ibi habeat Vicarium canonice institutum, Vicarius non dependet ab eo cuius vices gerit, propter auctoritatem, & approbationem superioris: c. 1. de cap. monach. in 6. Anchar. in d. c. in 6. not. de preb. in 6. cura habita & quoad proprietatem, est penes principalem rectorem; quoad exercitium & effectum est penes Vicarium, adeo quod

Rector principalis non posset ibi exercere officium, curæ fori penitentialis, c. super eo, & ibi post gloss. in verbo annexa Franc. post. num. 2. & ibi Gemm. in gloss. 2. de preb. in 6. clem. dudum de sepult. & ibi gloss. in verbo sacerdotibus Anchar. in d. c. extirpanda num. 9. & 10. Congrua præsumitur sufficiens si fuit sufficiens prædecessoribus, & sibi imputare debet, ille, qui acceptauit beneficium nimis tenue; ludibrium enim esset, si quod statutum fuit ab initio, momento quolibet mutaretur, l. fin. §. vbi autem C. de bonis qua liberul. sancimus vers. non enim C. de administ. tut. Greg. xv. decis. 429. & ibi annot. De iure communi Vicarius tenetur omnia onera supportare, d. clem. 1. & ibi Anchar. in 1. not. cap. 1. ibi & alia onera eis incumbentia de preb. in 6. Quando religiosi, vel sæculares personæ ecclesiasticæ, ecclesias subiectas habentes, quarum redditus ad eos pertinent, prædicta onera supportare consueuerunt, de consuetudine, contra iuris communis dispositionem; tunc non coguntur ad congruam portionem sacerdoti assignandam, sed ad ipsa onera plene supportanda, ac sacerdotem seu Vicarium decenter tractandum, nec non sustentationem præstandam sufficientem, d. clem. 1. §. sane de iurepat. & ibi Anchar. num. 10. & seq. Compelluntur autem ad assignationem diæ congruæ à diocesano, si Vicaria vacet, per non admissionem, præsentati ab eis, nisi intra certum terminum, præsentantibus præfigendum, præsentato congruam assignauerint; quo lapso in penam negligentium assignare, præsentatus admittitur, & ad diocesani potestatem assignationis huiusmodi deuoluitur: d. c. 1. de preb. in 6. clem. 1. de iurepat. Si Vicaria plena sit conditione ex canone, d. c. extirpanda §. qui vero d. c. in lateranensi Præterea si Vicario parochialis ecclesiæ, deputatur Capellanus per visitatorem, tene-

tur Rector eidem Salarium soluere, & non Vicarius, *c. 4. in princ. sess. 21. c. beneficia sess. 7. Casar decis. 6. de prab. quia applicatio fructuū intelligitur, deductis expensis, & oneribus, c. quoniam & ibi gloss. 1. & Can. de vit. & honest. cleric. clem. 1. de censib. l. vnica §. pro secundo in fi. c. de cad. toll.* Ex decretis Concilii Tridentini beneficia † secularia, quocunque nomine appellata, curam animarum ex primæua fundatione, aut aliter quomodocunque retinentia, deinceps in simplex beneficium, etiam assignata Vicario perpetuo congrua portione, non conuertuntur: in his vero in quibus contra eorum institutionem, seu fundationem, cura in Vicarium translata est, etiamsi in hoc statu ab immemorabili tempore reperiantur, si congrua portio Vicario, quocunque nomine is appelletur, non fuerit assignata, quam primū assignanda est: quod si id commodè fieri non possit, aut factum non erit, cum primum per cessum, vel decessum Vicarii, seu Rectoris, aut quomodolibet alterum eorum vacauerit, beneficium curam animarum recipit, & Vicariæ nomen cessat, & in antiquum statum restituitur, *c. statuit el. 2. sess. 25.* In † beneficiis ecclesiasticis curatis vnitatis, & annexis perpetuo cathedralibus, collegiatis, seu aliis ecclesijs, vel monasterijs, beneficiis, seu collegijs, aut pijs locis, quibuscunque, id est eorū mensis, seu quoad temporalia & spiritualia, *Garc. de benef. part. xj. cap. 2. num. 6. clem. 1. §. quidam etiam & ibi post gloss. mag. Canon. de priuil.* Concilium Tridentinum statuit, ut eadem ab ordinarijs locorum, singulis annis visitentur; qui sollicitè prouidere procurent, ut per idoneos Vicarios, etiam perpetuos, nisi ipsis ordinarijs pro bono ecclesiarum regimine, aliter videbitur expedire, ab eis cum tertiæ partis fructuum, aut maiori, vel minori, ar-

bitrio ipsorum ordinariorum, portione, etiam super re certa assignanda, ibidem deputandos, animarum cura exerceatur: appellationibus, priuilegijs, exemptionibus, etiam cum iudicum deputatione, & illorū inhibitionibus, consuetudine immemorabili, in præmissis minime suffragantibus, *c. 7. sess. 7. quod explicat Garc. de benef. part. xj. cap. 2. num. 4. & seqq. per totum Nauarr. cons. 9. num. xj. & per tot. de stat. monach.* Quoties ergo ordinarius, voluerit, iuxta arbitrium sibi datū à dicto decreto Concilii Tridentini, temporales Vicarios, in perpetuos mutare; debet prius erigere beneficium ecclesiasticū, Vicariam perpetuam nuncupatum, in qua Vicarii perpetui intitulentur, *c. adhuc & ibi Pan. num. 3. & Can. & c. fin. hoc tit. c. extirpanda §. qui vero & ibi post gloss. in verb. perpetuum Can. de prab. clem. vnica & ibi Zab. num. 5. Vital. num. 34. & Can. communiter hoc tit. cap. vnico de cap. monach. in 6. & ibi Can. Rot. decis. 2. numer. 1. de excess. pralat. in nou.* Vicaria temporalis non est beneficium, aut titulus beneficalis: *clem. vnica. §. quidam etiam ecclesias de excessib. pralat. clem. ne in agro §. adhuc & ibi post gloss. in verbo seruituris Zab. in 3. not. & Can. de stat. monach. Rot. decis. 2. num. 2. & 3. de excessib. pralat. in nou. c. cum ex eo §. porro de elect. in 6. Cald. cons. 9. de rescript. Garc. de benef. part. 1. cap. 2. numero 93. & seqq. quod si non erigatur Vicaria perpetua † habet locum doctrina glo. in verbo de mensa, in Clemen. 1. §. præmissa. de suppl. neglig. pralat. c. visis 16. quest. 2. c. quoniam in fine de priuileg. & gloss. mag. in c. cum & plantare. §. in ecclesijs, in verbo. pleno iure. & Can. de priuileg.* In ecclesijs parochialibus vuitis, siue annexis quoad temporalia, quarum redditus ad religiosos, aut alios pertinere noscuntur, Concilium Tridentinum nihil immutauit, sed seruanda est dispositio *d. c. 1. de prab. in 6. Clem. 1. de iurepat.* Ex constitutione 46. Pij V. de Vicarijs

11 rii perpetuis in parochialibus ꝛ vnitis monasteriis regularium mendicantium; ad nominationem superiorum, debet ab episcopo vnus deputari ex ipsis, præuio examine approbatus, ad nutum superioris amouibilis: idem obtinet in regularibus monachis, dummodo cum monacho sic deputato, ex decreto Gregorii XIII. habitet vnus duntaxat alius monachus, *Garc. de benef. parte xj. c. 2. numero 13.* In parochialibus quæ non sunt vnitæ & annexæ monasteriis, sed eorum membra, aut quoquo modo dependentes, dictum decretum Concilii Tridentini, aut constitutio Pij V. locum non habent; sed habet locum *Clem. ne in agro. §. adhuc. & §. ceterum de stat. monach. & Clem. 1. de suppl.*

12 *negl. pralat. ac similes.* Impotantur ꝛ in congrua portione Vicario, omnia certa, quæ iure suo ex causa rectoriæ ab ecclesia percipiunt; *cum ex eo §. porro vbi de ecclesiarum ipsarum prouentibus de elect. in 6. peruenit el. 2. ibi de beneficiis illius assignes de appell. l. cum alimenta ibi ex facultatibus defunct. off. de alim. leg. non autem incerta, vt anniuersaria, oblationes, distributiones quotidianæ, etiam si ad certam summam, quotannis redigi possint, c. vnic. de cleric. non resid. in 6. c. fin. §. in illis vbi distributiones ponuntur vt diuersa. ab eo quod capitur ratione prebende de concess. prab. in 6. cap. fin. de rescript. in 6. cap. licet de prab. Rot. diuers. decis. 5. part. 2. Rebuff. de congrua num. 83. & 87. Rot. Farinac. decis. 420. num. 2. part. 1. neque alia emolumenta, quæ extra causam rectoriæ, siue Vicariæ, capiuntur vt nuptialia, baptismalia, funeralia, decimæ minutæ, terræ annexæ simplicibus beneficijs, in parochiali ecclesia fundatis; quia sunt redditus casuales & incerti, & quia dantur ratione cuiusdam ministerii personalis, *arg. l. scimus in pr. vers. repletionem, C. de inoff. testam. Felin. in c. ad aures nu.**

13 14 *de rescript. Rot. diuers. decis. 5. part. 2.* Per ꝛ electionem Vicariæ perpetuæ beneficium

non desinit esse curatum, *cap. exposuisti & ibi gloss. in verbo necessitas, de prab. d. c. extirpanda §. qui vero & ibi Pan. in 1. lect. num. 6. Rot. decis. 2. hoc tit. in antiq. Rot. fast. dub. 20. & de huiusmodi cura, facienda est mentio in impetratione, & alijs rescriptis, quando titulus beneficii, vel Prælaturæ, est immediatus ad curam. Felin. in capite postulasti sub num. 1. vers. & hoc videtur certum & in c. nostra in 10. coroll. de rescript. quando cura competit ratione parochialis annexæ in quo alius est Vicarius perpetuus, curam fori contentiosi habitu & actu habet Canonicus, vel is qui obtinet dignitatem, cui parochialis ecclesia est annexa; cura vero fori pœnitentialis est penes eum habitu tantum, actu ac exercitio, penes Vicarium; si vero parochialis non est annexa dignitati, aut præbendæ, sed certa portio fructuum eiusdem Canonici, aut dignitati est assignata; tunc solus Rector ecclesiæ parochialis censetur prælatus, & habet curam, & non Canonicus, aut obtinens dictam dignitatem; *Franc. inc. super eo numero 2. de prab. in 6. Panor. in cap. extirpanda §. qui vero num. 15. de prab. Zab. in Clem. 1. num. 10. & ibi Imol. num. 7. hoc tit. neutro tamen horum casuum debet fieri mentio de cura, in impetrationibus dicti canonici, aut dignitatis, vel alijs rescriptis, Fr. in d. c. super eo post num. 3. & ibi Gemin. num. 4. Anchar. in 3. not. & Can. communiter, Temporales, ꝛ assignata congrua sustentatione, cō-**

14
stituuntur ab episcopis l. quando secundum iura decretalium, cum obtinentibus parochiales ecclesias sibi subiectas, dispensant, quod vsque ad septennium litterarum studiis insistentes, promoueri minime teneantur, nisi ad ordinem Subdiaconatus duntaxat; qui interim curam exercent; *cum ex eo de elect. in 6. quæ facultas dispensandi sublata est, per decreta Cōc. Trid. quod statuit*

paro-

parochiales conferri per concursum: dicitur
infra tit. de prob. §. sexto ob non promotionem. Secundo quando ecclesia patitur ministro-
 rum defectum, propter beneficiatorum ab-
 sentiam, *cap. pen. de cleric. non resid. c. peruenit el. 2. de appell.* Tertio quando curato, causa co-
 gnita, dant discedendi facultatem ad bime-
 stre in scriptis, qui interim tenetur relinque-
 re Vicarium ab ipso ordinario approbandum,
 cum debita mercedis assignatione, *c. 1. §. eadem omnino sess. 23.* Quarto, quando ca-
 nonicus ad residentiam monitus, ab episco-
 po, appellat ad superiorem, statuitur ei ter-
 minus per episcopum, infra quem appella-
 tionem prolecuturus, iter ad superiorem ar-
 ripiat veniendi, & interim per Vicarium ho-
 nestum in ecclesia deseruit, de prouentibus
 canonicatus congrue sustentandum: *c. per-
 uenit el. 2. & ibi Can. de appell.* quia ad illud, ad
 quod quis tenetur, pendente causa principa-
 li, tenetur pendente causa appellationis, *l. postquam §. imperator ff. vt leg. seu fideic. seru. nom. cap.* Quinto, episcopus beneficio in-
 gressi religionem, intra annum probationis,
 curat deserui, per Vicarium, assignata sibi
 congrua portione, de ipsius fructibus, *c. be-
 neficium in fine de reg. & trans. ad relig.* Inter-
 dum assumuntur ab ipso Rectore, ad admi-
 nistrationem sacramentorum, & ad eum
 coadiuuandum, ad libitum ipsius Rectoris,
Zab. in cle. 1. num. 15. & seqq. hoc tit. & ibi num. 6. vt supra dictum est.

Quilibet ¶ potest esse Vicarius episcopi,
 nisi prohibeatur, prohibetur autem laicus,
c. nullus laicorum c. in nona cum cc. seqq. 16. quest. 7. prob. ad monach. in c. 1. num. xj. & seqq. hoc tit. in 6. clericus coniugatus, Ioan. And. in c. ioannes num. 2. de cleric. conjug. in 6. Gemin. in c. 1. nu. 8. hoc tit. in 6. bigamus, Franc. in c. 1. in fine de bigam. in 6. ac alij recensiti à Franco, in cap. 1. hoc tit. in 6. sub num. 6. & ibi Can. Garc. de benef.

part. 5. cap. 8. in princip. Vicarius ¶ generalis e-
 piscopi, habet officium merè voluntarium,
 quia nec ipse necessitatur mandatum iuris-
 dictionem suscipere, neque episcopus de
 necessitate tenetur constituere Vicarium, &
 est in mera eius voluntate, tribuere faculta-
 tes, Vicario coarctatas, vel amplas, *§. man-
 datum non suscipere inst. mandati c. Romana de ap-
 pell. in 6. l. 1. §. qui mandatum & ibi gloss. 1. & l. cognitio in fine ff. de eo cui est mand. iurisd. Mob. d. decis. 4. num. 1. hoc tit. Rot. diuers. decis. 222. num. 5. & decis. 297. num. 1. part. 2. ac prohibere ne iudicet expresse, l. iudicium soluitur ff. de iud. vel tacite; nam de causa inchoata per episcopum, Vicarius non se intromittit, quia, quoad illam, videtur reuocatus: arg. c. si quem de procur. in 6. Franc. in d. c. Romana num. 2. de appell. in 6. censetur ¶ constitutus in dig-
 nitate ecclesiastica, Clem. & si principalis de re-
 script. & ibi Zab. Can. Staph. de litteris gratia tit. de modo & forma impet. §. transco nunc nu. 12. & seqq. præfertur archidiacono & archipres-
 bytero, Rot. diuers. decis. 200. num. 4. part. 1. Pan. cons. 12. vol. 1. habet ¶ ordinariam iuris-
 dictionem in his quæ veniunt sub generali
 concessione, d. c. Romana & ibi gl. in verbo ge-
 neraliter c. licet hoc tit. in 6. c. sua hoc tit. Garc. de
 benef. part. 5. cap. 8. num. 21. & seqq. In requiren-
 tibus speciale mandatum, si Vicario fuit si-
 mul data iurisdicatio generalis, in casu quo
 speciale requirebatur mandatum; ordinaria
 censetur in omnibus, vt vniformis sit intel-
 lectus concessæ autoritatis: si vero sepa-
 ratim, censetur delegata, Franc. in c. 2. sub
 num. 4. vers. dixit tamen Ioan. Andr. hoc tit. in 6.
 & ibi Gemin. num. 9. Anch. in 1. quest. & Can.
 communiter Crescent. decis. 15. num. xj. de prob.
 Rot. decis. 7. in 1. dub. hoc tit. in nou. Garc. de benef.
 part. 5. cap. 8. num. 40. 41. & seqq. Effectus ¶
 sunt notabiles, primo casu episcopi & offi-
 cialis, vnum & idem Consistorium cense-
 tur,*

tur, & appellandum est ad Archiepiscopum, *c. non putamus de consuet. in 6. d. c. Romana*, non autem secundo casu, & appellatur à Vicario, ad episcopum: *c. dilecti et. 3. de appell. c. & collatione de appell. in 6. gloss. in d. c. non putamus in verb. officiale & Can. licet primo casu, Vicarius datus generaliter cum expressione alicuius de istis, quod requirit speciale mandatum, secuta clausula generali, & omnia alia quæ per nos possumus, etiamsi mandatum exigunt speciale; potest omnia specialia similia, & minora expressis, gloss. fin. in c. 2. hoc tit. in 6. Host. in c. significasti in fine & ibi P. & alij de offic. Archid. arg. c. qui ad agendum §. 1. & ibi gloss. & Can. de procur. Secundo casu non poterit fieri prorogatio ad similia vel minora; quia iurisdictio delegata est improrogabilis, ordinaria prorogari potest, *c. P. & G. de offic. deleg. & ibi gloss. fin. & Can. Gemin. in d. c. 2. num. 9. in fine hoc tit. in 6.* Vicarij
 20 † & cuiuscunque iudicis, à sede Apostolica deputati constitutio probatur per solam supplicationem signatam: *l. prohibitum C. de iur. fisci lib. 10. Archid. decis. 13. de prob. specul. de prob. §. tertio videndum numer. 3. regula de non iudicando & c. procedit in iudice non nominato à Papa, sed nominato postmodum à parte, in expeditione litterarum; quia delegatio Papæ vel Imperatoris, l. vnica C. de mand. princip. c. cum in iure positus de offic. deleg. & ibi gloss. fin. & Can. Facta ad instantiam partium, non potest probari, nisi per litteras, facta vero ab inferioribus, probatur per testes, & instrumenta, Bald. in d. l. prohibitum num. 12. & seqq. C. de iur. fisci lib. 10. Salyc. in l. vnica C. de mand. princip. in princip. & ibi DD. Rot. decis. 5. vers. de secundo dubio hoc tit. in nou.*
 21 Per commissionem † officij generaliter sibi factam, in officialem siue Vicarium transfertur cognitio causarum civilium, *c. 2. hoc tit. in 6. etiam ad temporalem iurisdictio-*
*Summa in Decretales,**

tionem pertinentium, *d. c. Romana §. debet & ibi gl. in verb. temporalem, potestas vnien-*
*di, omnis iurisdictio voluntaria, Felin. in c. ex parte sub numero primo, vers. non obstat. quod ea qua sunt & c. de constit. Mohed. decis. 3. hoc tit. quam exercere potest, præterquam in casu c. statutum de præb. in 6. extra dioccesim committentis, Rot. decis. 5. de offic. Vicarij in antiquioribus licet aliter sentiat Franc. in c. fin. sub numero tertio, sicut potest eam exercere episcopus, cap. statutum in fine de præb. in 6. & ibi gloss. pen. & fin. Bald. in l. 2. ff. de offic. procons. & contentiosa, Mohed. decis. 3. hoc tit. c. 2. & 3. hoc tit. in 6. & vtroque gl. in 1. notab. & Can. quam episcopus & Vicarius extra dioccesim exercere non possunt, c. nouit. & ibi gl. mag. de offic. leg. Franc. Marc. decis. 361 part. 2. inter subditos inuitos: inter volentes, in aliena diocesi, potest episcopus eam exercere, de licentia diocesanorum obtenta, Pan. in d. c. P. & G. num. 15. sed non Vicarius; quia commissio facta ab inferiori à principe, nunquam potest exerceri, extra territorium committentis; Bald. in d. l. 2. post num. 1. ff. de offic. procons. & leg. post Bart. in l. cunctos populos C. de summa Trinit. exceptis episcopis expulsis, quibus indulgetur, vt in diocesi aliena, in qua moram traxerint inter subditos suos inuitos, per se, vel alium, omnimodam iurisditionem possint exercere, petita diocesanorum licentia, *el. 1. §. eisdem etiam de for. compet. & ibi gloss. 1. & Can. Præterea ex huiusmodi commissione, transit in Vicarium, facultas omnia faciendi, quæ facere potest episcopus, nisi in prohibitis, c. 2. & 3. hoc tit. in 6. Mohed. d. decis. 3. atque ex opinione Rotæ, inquisitio, & cognitio de criminibus spectantibus ad forum ecclesiasticum, tam ex suo mero, quam implorato officio, & si inuenierit talem criminofum, remittere eum ad episcopum puniendum, Rot. decis. 2. hoc tit. in nou.*
 Q Ioan.*

Ioan. Monach. in c. licet hoc tit. in 6. numero secundo, & ibi Gemin. numero quarto, institutio presentatorum ad beneficia, c. ex frequentibus de Instit. Rot. d. decis. 5. num. 2. hoc tit. confirmatio electionum, gl. in cap. fin. in verbo non possunt hoc tit. in 6. & ibi Can. quia est necessaria, non voluntariæ iurisdictionis, examen per concursum ad parochiales vacantes, Garc. de benef. part. 9. c. 2. §. 1. in princ. sed ad earum collationem requiritur speciale mandatum, Garc. de benef. part. 9. c. 2. §. 1. n. 117. & 120. interpositio decreti in alienationibus, rerum minorum, emancipationibus, & expeditio omnium, quæ ad iurisdictionem pertinent. l. 2. C. de offic. eius qui vicem alic. iud. obt. c. fin. de iud. in 6. Requiritur ¶ speciale mandatum, 22
punitio criminum, amotio criminum, amotio à beneficijs, & administrationibus, c. 2. hoc tit. in 6. Cald. conf. 3. de renunc. Staphyl. de lit. grat. tit. de var. mod. vacat. §. modo pro declaratione nu. 9. & seq. collatio beneficiorum, c. fin. hoc tit. in 6. late Franc. Marc. decis. 993. part. prima. Garc. de benef. part. 5. c. 8. n. 8. & seq. & num. 112. & seqq. ea quæ sunt meræ gratiæ, Prob. ad Monach. in c. 1. num. 8. hoc tit. in 6. Monach. in c. statutum num. 9. de prab. in 6. Zab. in Clem. 1. nu. 19. de offic. Vicarij. dispensatio, Felin. inc. at si clerici §. de adulterijs n. 21. de iud. Prob. Monach. in c. 1. sub n. 8. hoc tit. in 6. Cald. conf. 9. de off. Vicarij. ac data potestas etiam amplissima dispensandi, non compræhendit ea, quæ specialiter episcopo commissa sunt, Rot. decis. 9. in 2. quæst. de offic. Vicarij in antiq. Felin. in c. at si clerici §. de adulterijs sub n. 21. de iud. c. liceat ses. 24. remissio denunciationum matrimonialium, c. 1. ses. 24. de reformat. matrim. ibi nisi ordinarius ipse expedare iudicauerit. Garc. de benef. part. 5. c. 8. n. 50. & seqq. & n. 56. & seqq. auctoritas reservationis iuris patronatus, Cald. conf. 3. hoc tit. Ferret conf. 327. aut donationis eiusdem alteri factæ Cald. conf. 1. hoc tit. Ferret.

conf. 343. num. 9. & 344. numero quarto, Garc. de benef. part. 5. c. 9. n. 75. & seqq. litteræ commendatiuæ ad ordines, c. cum nullus §. 1. & 2. de temp. ord. in 6. visitatio, quia delegari non potest, nisi in calu legitimi impedimenti, c. patriarcha ses. 23. impositio & remissio poenitentia, in casibus episcopo reseruatis: Archid. in c. 1. in gloss. super verbo reseruatur de poenit. in 6. Anchar. in d. c. 2. post n. 3. hoc tit. in 6. nec veniunt sub generali commissione officij, specialiter auctoritate apostolica episcopo demandanda, etiam si episcopus nominatim committat Vicario, sibi deleganda auctoritate apostolica; quia non continentur sub potestate ordinaria episcopi, imo committuntur sibi extrinsecus, & iurisdicatio quæ nondum competit, non potest subdelegari, Rot. decis. 9. hoc tit. in antiq. Dec. in c. quoniam abbas n. 78. & seqq. de officio deleg. Felin. in c. pastoralis §. quoniam numer. 1. de rescript. Quamdiu archiepiscopus in prouincia sua vel circa illam extiterit, non potest officiales eius, contra suffraganeos exercere censuras, c. 1. §. fin. de offic. ord. in 6. nec contra personam, quæ sit in aliquo gradu dignitatis illustri. Rom. in l. si vero §. de viro n. 32. ff. solut. matrim. Ex ¶ delicto Vicarij vel officialis, in officio sibi commisso tenetur episcopus, & prælatus, c. ad hoc & ibi gl. in verb. examinentur de off. archid. c. 1. & ibi gl. fin. vt lit. non contest. non proced. l. procurator ff. de tributor. §. fin. instit. de oblig. quæ ex quasi delict. & c. Rot. decis. 6. hoc tit. in antiq. & decis. 6. hoc tit. in nou. quia aliquatenus culpæ reus est, qui male hominis vitur opera, l. ex maleficio §. fin. in fine ff. de act. & oblig. nisi quam cito sciuerit, purgauerit eius delictum, d. c. 1. vt lit. non concess. & c. Ex iniustitia facta per Vicarium episcopus non tenetur, quia est salus fortuitus, cap. fin. & ibi gl. in verbo iustitia mediante ne clericus vel monachi & c. Appellatur ¶ à Vicario ad archiepiscopum, etiam in causis 24
spe.

speſtantibus ad iurisdictionem temporalem, c. ſolita in fine & ibi gloſſ. in verbo ſuſcipiunt de maior. & obed. niſi iurisdictione ſit feudal. d. c. Romana §. debet & ibi gl. in verbo iura alio de appell. in 6. & ibi Franc. & Can. & non ad epiſcopum; quacunq; contraria conſuetudine non obſtante, quæ reprobatur; ne ab eodem ad ſeipſum, interponi appellatio videatur, c. non putamus de conſuet. in 6. d. c. Romana, quando appellatio interponitur à ſententia diffinitiva: ab interlocutoria poteſt appellari à Vicario ad epiſcopum, Put. deciſ. 491. lib. 2. Franc. in c. dilecti 3. n. 51. de appell. Can. poſt gl. in d. c. 2. de conſuet. in 6. quin imo epiſcopus poteſt reuocare interlocutoriam ſui Vicarij, etiam citra remedium appellationis, ſicut poterat ipſe Vicarius, gloſſ. in d. c. 2. in verbo officiali verſ. præterealict de conſuet. in 6. & ibi Franc. ſub numero quarto & Can. communiter Franc. in c. dilecti 3. num. 51. & 52. de appell. de iure ciuili à Vicarij ſententia definitiua, appellatur ad ſuum ordinarium, l. à præconſulibus & ibi Bald. vot. c. de appell. l. præcipimus §. 1. c. eod. de nullitate ſententiæ diffinitiuæ Vicarij, vtroque iure coram epiſcopo dici poteſt, Franc. in c. dilecti 3. nu. 50. de appell. 25 poſt Bald. ibid. A delegato ꝛ ab epiſcopo ad aliquam certam cauſam, appellatur ad ipſum epiſcopum: gloſſ. in d. c. 2. in verbo officiali in princ. & ibi Franc. n. 6. & Can. Rot. deciſ. 7. in 1. dub. hoc tit. in nou. à delegato officialis, appellatur ad ipſum officialem, vel etiam ad epiſcopum, omiſſo medio ipſius officialis: idem obtinet, quando appellatur à prælato, ſubdito epiſcopi, Io. Andr. in d. c. 2. numero ſecundo & ibi Archid. in fine Franc. numero 8. Rot. deciſ. 3. hoc tit. in nou.

26 Vicarius ꝛ Vicarium non poteſt ſubſtituere, temporalem, vel perpetuum, iurisdictionem in totum à ſe penitus abdicando, c. cler. h. r. & ibi Pan. n. 1. & Can. l. ſin. ff. de offic. e-

ius cui mand. eſt iuriſd. ideo Vicarius epiſcopi in ſpiritualibus & temporalibus, non poteſt alteri vices ſuas committere: quia iurisdictionem habet non iure proprio, ſed alieno beneficio, l. more maiorum & l. ſeq. §. de iuriſd. omn. iud. l. ſolet ff. eod. niſi ex cauſa, quia imminet neceſſaria profeſſio, & de conſenſu epiſcopi, & tunc iurisdictionem à ſe non abdicat, ſed retinet: Hoſt. in c. 1. ſub num. xi. in gl. ſuper verb. ab eodem & ibi Franc. numero quarto, Anchar. num. ſecundo, hoc tit. in 6. Zab. in Clem. 1. queſt. 19. hoc tit. Rot. deciſ. 4. hoc tit. in nou. Garz. de benef. p. 5. c. 8. num. 148. & ſeqq. certam cauſam, vel qualdam poteſt delegare, l. ſolet ff. de iuriſd. omn. iud. & ibi gl. 1. d. l. 1. §. ſin. & ibi gloſſ. in verbo ab eo ff. qui & à quo appell. & vtrouique DD. l. ſin. & ibi gl. 1. & DD. ff. de offic. eius cui mand. eſt iuriſd. & quoad hoc epiſcopus poteſt ei dare facultatem, c. is cui & ibi gloſſ. ſin. & Can. de offic. & poteſt. deleg. in 6. ſed non poteſt ei dare facultatem vt alium Vicarium generalem, ſeu locum tenentem, Put. deciſ. 163. lib. 1. per c. clericos hoc tit. Rot. deciſ. 4. hoc r. in nou. poſſet loco ſui deputare, niſi ex cauſa vt dictum eſt. Gemin. in c. 1. num. 11. hoc tit. in 6. Rot. d. deciſ. 4. hoc tit. prout ibi add. eam explicat. Delegatio ꝛ facta à Papa Vicario, eo mortuo, non tranſit in ſucceſſorem in Vicariatu; quia dignitas Vicarij, non competit ex iure proprio, ſed ex perſona alterius, l. quod princ. & ibi Bart. & l. ſi auguſta ff. de leg. 2. Bart. in l. more maiorum nu. 19. ff. de iuriſd. om. iud. c. quoniam abbas & ibi Dec. n. 42. & DD. communiter de off. deleg. poſt gloſſ. mag. niſi probetur conſuetudo, vel ſtylus, Achil. deciſ. 3. hoc tit. l. de quibus ff. de legib. Garz. de benef. part. 6. cap. ſecundo, n. 28. vſque ad n. 40. contrarium ſentit. Officiales ꝛ foranei, non ſunt ordinarij, ſed delegati, & ab eis appellatur ad epiſcopum, Clem. 1. & ibi gl. in verbo foraneo de reſer. & DD. d. c. Romana de off. ord. in 6. & ibi Gemin. numero

quarto, nec censetur constituti in dignitate ecclesiastica, d. Clem. 2. in fine.

39 Finitur ꝑ officium Vicarij, primo, reuocatione solius Episcopi, Pan. in c. edoceri num. 10. de rescript. absque consensu capituli, quia solus episcopus potest eum constituere: Ioan. Andr. in c. sua nobis num. 6. & Pan. in c. penult. sub numero quarto, hoc tit. attestans ita seruari de consuet. requiritur certioratio ad tollendum errorem publicum, ac gesta interim antequam certioretur, valent: c. audita de restitu. spoliat. Clem. vnica & ibi gl. in verbo teneant. & Mohed. decis. 29. de renunc. Garc. de benef. part. 5. c. 8. num. 174. & seqq. tenet reuocatio dati ad certum tempus, etiam medio iuramento de non reuocando, facta ante lapsum præfinitæ temporis, Io. An. inc. sua nobis n. 15. & 16. hoc tit. & ibi Pan. & Can. Secundo, captiuitate episcopi, c. si episcopus & ibi Franc. n. 3. de suppl. neglig. pral. in 6. Tertio, morte episcopi, postquam innotuit Vicario, §. Item si adhuc, 2. resp. Instit. mand. Mohed. decis. 29. & non requiritur certioratio, gloss. fin. in Clem. fin. de procur. Felin. in c. ex parte el. 3. sub num. 19. vers. fallit. 8. de rescript. Quarto, impeditur per excommunicationem episcopi, d. c. Romana hoc tit. in 6. & ibi Franc. numero tertio, in fine & ibi gl. fin. Gemin. numero quarto, in his quæ geruntur respectu iurisdictionis ipsius episcopi, tam in cæptis, quam in non cæptis, per officialem: Anchar. in d. c. 1. in 2. quest. & ibidem Host. num. 8. quia excommunicatus non potest iurisdictionem, quæ penes se mortua est, exercere per se, vel per alium. c. ad probandum de re iud. c. Romana & ibi Gemin. de suppl. neglig. pral. in 6. secus in gestis, prætextu iurisdictionis papalis, quia solus Papa episcopo excommunicato ius reddere potest, d. c. Romana de suppl. neglig. pral. in 6. & ibi Host. numer. 6. Quinto translatione episcopi, late Franc. Marc. quest. 1098. part. 1. & alijs modis quibus

finitur mandatum ad lites, cui mandatum iurisdictionis æquiparatur, l. & quia ff. de iuris. om. iud. & ibi DD. c. relatum & ibi Felin. nu. 4. & Can. de offic. deleg. sed Vicarius ꝑ primus, non censetur reuocatus ipso facto, per dationem secundi, quia habet ordinariam iurisdictionem, Pan. in c. volentes n. 3. per illum text. de offic. leg. & ibi Can. Salarium ꝑ nisi constat de certa conuentione, Vicario debetur officio iudicis glo. 1. §. in honorarijs ff. de varijs, & extra cog. Bald. in l. 1. l. mand. & petere potest ab episcopo, cuius fuit Vicarius, eiusque immediato successore, non mediato; quia ista æquitas cessat, quando Vicarius fuit negligens, in recuperando ab immediato, cum semper de primo successore sit intelligendum. Felin. in c. inuouamus de treg. & pace. Mohed. decis. 4. hoc tit. Quando ꝑ in eadem ciuitate, vel diœcesi, permixti sunt populi diuersarum linguarum, habentes sub vna fide varios ritus, & mores; si vrgens necessitas postulauerit, potest pontifex loci, catholicum præfulem, à se, adiunctis sibi duobus vicinis episcopis, consecrandum, nationibus illis conformem, constituere sibi Vicarium in pontificalibus; qui ei per omnia sit obediens & subiectus; si quis aliter se ingererit, excommunicationis se nouerit mucrone percussum; & si nec sic resipuerit, ab omni ministerio ecclesiastico deponendum, c. quoniam & ibi gl. in verb. Vicarium de off. ord.

De officio & potestate iudicis delegati.

Titulus XXIX.

S V M M A R I A.

- 1 Delegatus quis dicatur.
- 2 Delegare qui possint.
- 3 Delegatus quis dari possit.

4 A. scilicet